

<i>Apstiprināts</i>
BSA
Senāta sēdē
2019. gada 14.februārī
Protokola Nr.137

Baltijas Starptautiskās akadēmijas akadēmiskā godīguma un ētikas kodekss

Pieņemts saskaņā ar Augstskolu likuma 15. panta pirmo daļu

1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Lietoto terminu skaidrojums:

1.1.1. citāts – cita autora radīta teksta fragmenta izmantojums, norādot atsauci uz autoru un darbu un to skaidri atdalot no sava teksta (pēdiņas vai formatējums);

1.1.2. mācībspēks – fiziska persona ar atbilstošu kvalifikāciju, kura īsteno studiju procesu;

1.1.3. neatļauts palīglīdzeklis – tāds informācijas avots vai metode informācijas ieguvei, kuras izmantošanu mācībspēks pārbaudījumā nav atļāvis;

1.1.4. neatļauta palīglīdzekļa izmantošana – neatļauta palīglīdzekļa lietošana vai lietošanas mēģinājums;

1.1.5. norakstīšana – cita studenta darba vai tā daļas pārrakstīšana un uzdošana par savu;

1.1.6. pašplaģiāts – plaģiāta paveids, sava darba vai darba fragmenta vairākkārtēja izmantošana, uzdodot to par oriģinālu darbu;

1.1.7. plaģiāts – cita autora publicētu vai nepublicētu darbu (t.sk. vārdu, izteikumu u. c.) izmantošana, nenorādot precīzu atsauci uz attiecīgo autoru un/vai darbu;

1.1.8. safabricēšana – zinātniskās darbības un datu izdomāšana ar nolūku tos publicēt kā oriģinālu pētījumu;

1.1.9. zinātniskais darbinieks – fiziska persona ar atbilstošu kvalifikāciju, kura veic zinātnisko darbību.

1.2. Baltijas Starptautiskajā akadēmijas (turpmāk – BSA) akadēmisko godīgumu un ētikas (turpmāk – Kodekss) mērķis ir stiprināt akadēmisko godīgumu, kultūru un ētikas BSA akadēmiskajā vidē.

1.3. Akadēmiskais godīguma un ētikas kodeksa pamatprincipi:

1.3.1. Akadēmiskā brīvība – princips nodrošina iespēju radoši, patstāvīgi un atbildīgi noteikt un īstenot zinātniskās, izglītības un pašizglītības intereses. Akadēmiskā brīvība respektē citu tiesības brīvi paust savu viedokli, godprātību ideju izklāstā un to īstenošanā. Akadēmiskā brīvība balstās uz attīstītu kritisku un radošu domāšanu.

1.3.2. Godprātība un taisnīgums – princips raksturo krietnu, argumentētu, savstarpējā uzticamībā balstītu rīcību, kas attur no interešu konflikta, maldināšanas, savtīguma, vērtējuma neobjektivitātes, plaģiātisma.

1.3.3. Atbildība – princips nozīmē gatavību pildīt akadēmiskās saistības, paredzēt savas rīcības sekas un atturēties no rīcības, kas var nodarīt kaitējumu akadēmiskajam darbam, koleģiālām attiecībām un sabiedrībai. Atbildība attiecas arī uz pašpilnveidi, kļūdu un nepilnību atzīšanu un labošanu.

1.3.4. Lojalitāte – princips nosaka brīvprātīgu iekļaušanos Baltijas Starptautiskajā akadēmijā, godprātīgu un taisnīgu tās interešu ievērošanu un aizstāvēšanu, ceļot BSA prestižu, veicinot zīmola atpazīstamību.

1.3.5. Cieņa un koleģialitāte – princips ietver labas pārvaldības praksi atklātu, demokrātisku un līdztiesīgu attiecību veidošanā, sekmējot BSA locekļu savstarpēju sadarbību kopīgai atbildībai par kvalitatīvu izglītību un zinātnisko darbu.

1.3.6. Kodeksa principi darbībā īstenojami BSA kopīgā darbā. Principu īstenojums uzlabo izglītības un zinātniskā darba kvalitāti, veicina pamatotu cieņu un uzticēšanos, novērš interešu konflikta izpausmes attiecībā uz BSA finanšu līdzekļiem un īpašumu, kā arī liedz izmantot autoritāti, amatus, akadēmisko stāvokli savtīgās interesēs.

1.4. Akadēmiskais godīguma un ētikas kodekss veicina godprātīgu, atbildīgu un ētisku attieksmi pret studiju procesu, zinātnisko darbību un visiem tajā iesaistītajiem. Akadēmiskais godīgums un ētika ietver objektivitāti, atbildību, savstarpēju cieņu un uzticēšanos, izslēdz maldināšanu un krāpšanos. Par akadēmiskā godīguma un ētikas principiem vienojas un tos ievēro BSA zinātniskais personāls, mācībspēki, studējošie, akadēmijas administrācija un vispārējais personāls.

1.5. Akadēmiskais godīgums un ētika ir uzvedība, kas ietver objektivitāti, atbildību, savstarpēju cieņu un uzticēšanos, izslēdz maldināšanu un krāpšanos un veicina Latvijas izglītības un zinātnes kvalitāti un prestižu.

1.6. Lai veicinātu akadēmisko godīgumu un ētisku uzvedību un nepārkāptu to principus, nepieciešams ievērot gan formālos noteikumus (normatīvos aktus, iekšējās kārtības noteikumus u.c.), gan rīkoties ētiski, godīgi un objektīvi.

1.7. Par negodīgu un neatļautu rīcību ir uzskatāma maldināšana un pretdarbība BSA personāla darbam (tostarp pārbaudes vai rezultātu apzināta viltošana, iekārtu bojāšana, bibliotēkas grāmatu bojāšana, akadēmisko un citu resursu (t.sk. datorprogrammu, e-

resursu) neatļauta lietošana, to bojāšana, pieejas liegšana tiem vai maldināšana, liedzot piekļuvi informācijai vai apzināti sniedzot nepatiesu informāciju).

1.8. BSA personālam ir pienākums sadarboties informācijas sniegšanā ar struktūrvienību vadītājiem, BSA rektoru, prorektoru vai citu BSA personālu, ja konstatēts akadēmiskā godīguma pārkāpums.

1.9. Struktūrvienībās var tikt izstrādāti konkrētajai specifiski norādījumi par labu akadēmiskā godīguma praksei, tajā skaitā, plaģiātisma novēršanu, akceptējamu citēšanas stilu un studiju un zinātnisko darbu izstrādes metodiku.

1.10. Ar studijām BSA nesaistītas aktivitātes studējošo neatbrīvo no pilnīgas un precīzas studējošā pienākumu izpildes. Ar darbu BSA nesaistītas aktivitātes neatbrīvo BSA darbinieku no pienākuma pilnīgi un precīzi veikt darba pienākumus BSA.

1.11. Par akadēmiskā godīguma un ētisko principu pārkāpumiem zinātniskajā darbībā it īpaši ir uzskatāma šāda rīcība:

1.11.1. atsaukšanās uz neeksistējošiem darbiem, datiem, pētījumiem;

1.11.2. eksperimenta vai pētījuma rezultātu un datu viltošana vai safabricēšana;

1.11.3. pētījumu rezultātu selektīva interpretācija tā, ka tie apstiprina pētījumā izvirzīto hipotēzi vai sniedz tikai tādu informāciju, kas veicina uzticību veiktajam pētījumam un tā atzīšanu akadēmiskajā vidē;

1.11.4. anonimitātes un konfidencialitātes neievērošana attiecībā uz pētījumos iesaistītām personām;

1.11.5. citu personu savāktās informācijas, datubāzu, publicēto un nepublicēto pētījumu izmantošana bez attiecīgas atsauces;

1.11.6. plaģiāta vai pašplaģiāta veikšana;

1.11.7. sveša izgudrojuma patenta pieteikuma iesniegšana vai darba attiecību ietvaros ar BSA veiktu izgudrojumu atsavināšana.

1.12. BSA personāls ziņo par akadēmiskā godīguma vai neētisku pārkāpumu pamatstruktūrvienības vadītājam, prorektoram vai rektoram.

1.13. Akadēmisko godīgumu ievēro jebkurās attiecībās, kurās iesaistīts BSA personāls. BSA personāls atturas no nepatiesas informācijas izplatīšanas par citiem BSA personāla locekļiem.

1.14. BSA personālam ir pienākums sadarboties ar Akadēmiskā godīguma un ētikas komisiju, pamatstruktūrvienības vadītāju, BSA rektoru, prorektoru vai citiem BSA personāla locekļiem, ja konstatēts akadēmiskā godīguma pārkāpums.

1.15. Par šo Kodeksa pārkāpumiem iestājas šajā Kodeksa un citos Latvijas Republikas un BSA normatīvajos aktos paredzētās sekas un atbildība.

2. Akadēmiskais godīgums un ētiska studējošo rīcībā

2.1. Studijas ir prioritārs studējošo pienākums. Darbu un citus paredzamus apstākļus studējošie neizmanto par attaisnojumu nenokārtotām saistībām.

2.1. Studējošais ievēro akadēmiskā godīguma principus. Par akadēmiskā godīguma pārkāpumu it īpaši tiek uzskatītas šādas darbības:

2.1.1. studējošie ar cieņu izturas pret ikvienu BSA pārstāvi, viņa idejām un viedokļiem, uztur lietišķas un koleģiālas attiecības, ievēro līdztiesību, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju un vardarbību;

2.1.2. studējošie ir līdzatbildīgi mācību procesā un tā kvalitātē, velta visas pūles zināšanu ieguvei lekcijās, praktiskajās nodarbībās un patstāvīgajā darbā un godprātīgi pilda akadēmiskās saistības;

2.1.3. studējošie ievēro akadēmisko etiķeti uzrunā, savstarpējās attiecībās un uzvedībā;

2.1.4. studējošie atbalsta un uztur akadēmisku un profesionālu godīgumu, nepieļauj plaģiātu, norakstīšanu, citu intelektuālā īpašuma negodprātīgu izmantošanu vai krāpšanos;

2.1.5. studējošie ir koleģiāli un savstarpēji izpalīdzīgi, gādā par kopīgu akadēmisku mērķu īstenošanu;

2.1.6. studējošie sniedz tikai patiesas ziņas par sevi, nekrāpjot un nemaldinot citus;

2.1.7. studējošie nekaitē citu tiesībām iegūt izglītību vai veikt darbu, lietojot BSA īpašumu un mācību līdzekļus, nemaldina un neliedz citiem BSA pārstāvjiem tos izmantot;

2.1.8. zinātniskajā darbā studējošie ievēro tos pašus ētikas principus un normas, ko mācībspēki un zinātnieka personāls.

2.1.9. studējošie godprātīgi un taisnīgi vērtē mācībspēku darbu un studiju procesu kopumā.

2.1.11. jebkādu materiālu vērtību, mantiska vai citāda labuma piedāvāšana par kādas darbības izdarīšanu vai neizdarīšanu studējošā vai citas personas akadēmiskajās interesēs;

2.1.12. neatļautu palīgīdzekļu izmantošana studiju procesā vai plaģiāts;

2.1.13. līdzdalība akadēmiskā godīguma pārkāpumā, t. sk. savu individuālā darba rezultātu nodošana citām personām vai kolektīva darba rezultātu iesniegšana savā vārdā,

ja tas ir bijis definēts kā kolektīvs darbs, pārbaudes darba veikšana cita studenta vietā, parakstīšanās cita studenta vietā apmeklējuma lapā vai citos dokumentos u.tml.;

2.1.14. nepatiesu ziņu sniegšana par sevi un savu darbu;

2.1.15. pārbaudes jautājumu vai pārbaudes uzdevumu neatļauta iegūšana;

2.1.16. akadēmiskā personāla vai studējošo akadēmiskā darba traucēšana vai kavēšana;

2.1.17. cita apzināta darbība, kas kavē vai traucē studiju procesu un akadēmisko darbu BSA.

2.2. Studējošajam par šo Kodeksa pārkāpumu BSA mācībspēks var izteikt mutisku aizrādījumu vai, ziņojot par to Akadēmiskā godīguma un ētikas komisijai;

2.2.1. samazināt vērtējumu pārbaudījumā;

2.2.2. uzdot atkārtoti veikt pārbaudījuma uzdevumu (par citu tematu vai veikt citu uzdevumu);

2.2.3. nepielaist studiju kursa noslēguma eksāmena kārtošanai – pieprasīt atkārtoti apgūt studiju kursu vai tā daļu;

2.2.4. anulēt vērtējumu par kursa apguvi, ja pārkāpums konstatēts līdz nākamajam semestrim;

2.2.5. izteikt priekšlikumu Akadēmiskā godīguma un ētikas komisijai ierosināt BSA vadībai piemērot studējošajam brīdinājumu par eksmatrikulāciju vai studējošo eksmatrikulēt.

2.3. Pamatojoties uz BSA mācībspēka ziņojumu, par šī Kodeksa pārkāpumu papildus citos BSA normatīvajos aktos noteiktajām sekām BSA struktūrvienības pilnvarotā persona studējošajam var:

2.3.1. anulēt vērtējumu par studiju kursa apguvi, ja pārkāpums konstatēts līdz nākamā semestra beigām;

2.3.2. ierosināt BSA struktūrvienības vadītājam piemērot studējošajam brīdinājumu par eksmatrikulāciju vai studējošo eksmatrikulēt.

2.4. Visus akadēmiskā godīguma pārkāpumus reģistrē studējošā personas lietā.

2.5. Ja tiek konstatēts, ka studējošais izmanto vai ir izmantojis neatļautus palīgīdzekļus vai pieļāvis plaģiātu, tad studējošo atstādina no pārbaudījuma ar atbilstošu ierakstu protokolā un lemj par disciplinārsoda piemērošanu.

2.6. Studējošais ir tiesīgs sniegt skaidrojumu par savu rīcību BSA mācībspēkiem un Akadēmiskā godīguma un ētikas komisijai BSA noteiktajā kārtībā.

2.7. Par šī Kodeksa pārkāpumu pieņemtos lēmumus studējošais var apstrīdēt BSA normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

3. Akadēmiskais godīgums un ētiska BSA mācībspēku un zinātniekā personāla rīcībā

3.1. Mācībspēki un zinātnieki nodrošina kvalitatīvu izglītību, sekmē zinātniskās darbības vides attīstību, veicina studējošo ieinteresētību un vēlmi pilnveidoties.

3.2. Zinātniskā darbība ir balstīta uz intelektuālu godīgumu un veicama iespējami augstā kvalitātē, rūpējoties par nozares un zinātnes attīstību kopumā un sniedzot ieguldījumu sabiedrības labklājībā. Veicot zinātnisko darbību, pētāmo parādību analizē daudzpusīgi un plašākās kopsakarībās, nepieļaujot tendenciozitāti un selektīvu interpretāciju.

3.3. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki daudzpusīgi pārzina atbilstošās nozares jaunākos sasniegumus un dalās ar citiem kolēģiem un studējošajiem savās zināšanās, neslēpjot tās. Izglītības darbā balstās uz daudzveidīgu informāciju, neizceļot tikai savus sasniegumus.

3.4. BSA administratīvais personāls, mācībspēki un zinātnieki ar cieņu izturas pret kolēģiem un studējošajiem, viņu idejām un viedokļiem, uztur lietišķas, profesionālas un koleģiālas attiecības, ievēro līdztiesību, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju un akadēmisko vardarbību. Ar akadēmisko vardarbību saprot akadēmiski nepiemērotu uzvedību vai piezīmes, kas izriet no personas varas pozīcijā un ievērojami ietekmē BSA pārstāvju motivāciju mācīties vai veikt tiešos darba pienākumus.

3.5. Mācībspēki izstrādā radošas studentu darba formas, savlaicīgi, godprātīgi un taisnīgi novērtē studējošo darbu, vadot studējošo darbus (it īpaši noslēguma un promocijas darbus), nodrošina konsultācijas un savlaicīgu atgriezenisko saiti.

3.6. Mācībspēki studiju kursā izmanto daudzpusīgu literatūru un avotus, atsaucas uz citiem speciālistiem attiecīgajā nozarē un izmanto ne tikai paša sarakstītu studiju literatūru, nenoniecina citu zinātnieku pētniecisko darbību.

3.7. Mācībspēki sagatavo oriģinālus pārbaudījumu uzdevumus un regulāri tos atjauno.

3.8. Mācībspēki nepieļauj neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu, plaģiātu un citu neatļautu rīcību pārbaudījumos.

3.9. Mācībspēki nepieprasa un nepieņem dāvanas, pakalpojumus vai papildu samaksu par amata pienākumu izpildi (t. sk. konsultāciju).

3.10. Mācībspēki studējošo darbus vērtē objektīvi pēc BSA noteiktajiem kritērijiem, pamatojoties galvenokārt uz darba saturu, nevis tikai pēc darba apjoma vai noformējuma, nepieļaujot interešu konfliktu.

3.11. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki atbalsta un uztur akadēmisku un profesionālu godīgumu, neradot nosacījumus akadēmiskā negodīguma izpausmēm, seko līdzi studentu

darba izstrādes procesam, nepieļauj plaģiātu, norakstīšanu, citu intelektuālā īpašuma negodprātīgu izmantošanu vai cita veida krāpšanos.

3.12. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki respektē studējošo atklātību un uzticēšanos, publiski neizpaužot studējošo uzticēto informāciju. Aizsargājot personas privātumu, mācībspēki atturas arī no savu bijušo un esošo studentu sekmju un uzvedības publiskas apspriešanas.

3.13. Mācībspēki un zinātnieki taisnīgi un ar cieņu izturas pret kolēģu sasniegumiem, kā arī pret studējošo veikumu un idejām.

3.14. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki godprātīgi izturas pret pētījumā iesaistītām personām, nenodara tām kaitējumu un respektē iegūtās informācijas konfidencialitāti.

3.15. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki godprātīgi un ar cieņu izturas pret citu intelektuālo īpašumu.

3.16. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki neiesaista studējošos BSA mācībspēku, zinātnieku un vispārējā personāla savstarpējo nesaskaņu risināšanā.

3.16. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki atzīst pieļautās kļūdas studiju procesā vai studējošo vērtējumā un risina konfliktus tiešās un atklātās sarunās.

3.17. Mācībspēki un zinātnieki savā akadēmiskajā darbā atturas no aģitācijas par kādu politisko spēku, interešu grupu, reliģisko organizāciju u.tml. savtīgās interesēs. Mācībspēki savā akadēmiskajā darbā izvairās no pašāģitācijas un aģitācijas komunikācijā ar kolēģiem un studējošajiem, kandidējot vēlēšanās.

3.18. Mācībspēki ar savu paraugu veicina akadēmiskas uzvedības un savstarpējo attiecību kultūru BSA un ārpus tās.

3.19. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki neiesaistās darījumos un zinātniskajā darbībā, kas vājina akadēmisko brīvību un neatkarību. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki atturas iesaistīties darījumos, kas nodara kaitējumu BSA un zinātnes prestižam kopumā.

3.20. Mācībspēki un zinātniskie darbinieki paši pēc savas iniciatīvas vai atsaucoties uz masu mediju pārstāvju vai citu sabiedrības pārstāvju aicinājumu izsaka savu viedokli par sabiedrībai nozīmīgām problēmām un aktuāliem jautājumiem, izvirza problēmas, kas risināmas tagadnē un nākotnē.

4. Akadēmiskais godīgums un ētiska BSA administrācija un vispārējā personāla rīcībā

4.1. BSA vispārējais personāls un administrācija veicina akadēmiskā godīguma un ētisku principu ievērošanu savā darbībā un šo Kodeksu.

4.2. Ikviens vispārējā personāla darbinieks godprātīgi un atbildīgi pilda savus amata pienākumus.

4.3. Vispārējais personāls ievēro cieņpilnu savstarpējo attiecību kultūru.

4.4. Vispārējais personāls godprātīgi un savlaicīgi veicina informācijas apriti un nodrošina tās ticamību un konfidencialitāti.

4.5. BSA vispārējais personāls un administrācija pārkāpj akadēmiskā godīguma principus, ja:

4.5.1. nepamatoti soda vai ignorē BSA mācībspēkus, zinātniekus vai studējošos, kas ziņo par akadēmiskā godīguma un ētikas pārkāpumiem;

4.5.2. padara ziņošanu par pārkāpumiem sarežģītu, apgrūtināšu vai pat neizpildāmu, veicinot pārkāpumu faktu ignorēšanu vai slēpšanu, pieļauj diskrimināciju pārkāpuma izvērtēšanā;

4.5.3. slēpj vai falsificē ziņas par sekmēm un citiem rādītājiem, lai iegūtu augstāku reitingu vai izvairītos no negatīvas publicitātes;

4.5.4. neievēro konfidencialitāti ekspertīžu un citu akadēmisko darbu vērtējumu apkopošanā;

4.5.5. pieļauj interešu konfliktu.

4.6. Interešu konflikts ir situācija, kad BSA akadēmiskajam personālam ir jāpieņem lēmumi, jāpiedalās lēmumu pieņemšanā vai jāveic citas darbības, kas var ietekmēt saistītās personas akadēmisko izaugsmi, jo īpaši visa veida pārbaudījumu, kursa, noslēguma un promocijas darbu vērtēšana, studiju darbu, noslēguma darbu un promocijas darbu vadīšana, stipendiju un apbalvojumu piešķiršana, zinātniskās darbības finansējuma piešķiršana, pieņemšana darbā vai ievēlēšana akadēmiskajos un administratīvajos amatos.

4.7. Lai neveidotos šķietamas interešu konflikta situācijas, BSA mācībspēkam ir tiesības pašam sevi atstatīt no lēmumu pieņemšanas gadījumos, kad pastāv citi apstākļi, kas varētu radīt pamatotas šaubas par viņa objektivitāti.

4.8. Lai izvairītos no interešu konflikta, ar BSA mācībspēku saistītā persona iespēju robežās izvēlas apgūt studiju kursu pie cita mācībspēka. BSA mācībspēks atturas no saistītās personas kursa, noslēguma vai promocijas darba vadīšanas.

4.9. Ja šauras specializācijas dēļ akadēmiskajam personālam ir jāpiedalās saistītās personas eksāmena vai gala pārbaudījuma vērtēšanā, tad vērtēšanu veic eksaminācijas komisija vai vismaz piedalās cits neitrāls akadēmiskā personāla pārstāvis – struktūrvienības vadītājs. BSA akadēmiskais personāls, ar kuru saistītā persona tiek vērtēta, atturas no vērtēšanas, kā arī neatrodas eksaminācijas telpā.

4.10. Akadēmiskajam un vispārējam personālam, kas pārkāpj šo Kodeksu, Akadēmiskā godīguma un ētikas komisija izskata gadījumu un sniedz komisijas lēmumu trīs darba dienu laikā BSA rektors vai rektora pilnvarota persona piemēro disciplinārsodu atbilstoši BSA un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

5. Kodeksa īstenošana

5.1. Kodeksa īstenošana ir atkarīga no ikviena BSA pārstāvja darba, krietnuma, pašuzraudzības, paškontroles un pašpilnveides.

5.2. BSA vadība nodrošina Kodeksa pieejamību.

5.3. BSA administratīvais un akadēmiskais personāls ar savu paraugu, kā arī ar normatīvo aktu un darba organizācijas pilnveidi BSA veicina Kodeksa principu un normu īstenojumu.

5.4. Kodeksa īstenošanu sekmē un pārrauga BSA Akadēmiskā godīguma un ētikas komisija, kura izskata akadēmiskās godīguma un ētikas pārkāpumus saskaņā ar BSA Akadēmiskā godīguma un ētikas komisijas nolikumu.

5.5. BSA Akadēmiskā godīguma un ētikas komisija izsaka viedokli, atbalsta Kodeksam atbilstošu rīcību, nosoda Kodeksa pārkāpumus un ierosina BSA rektoram rīcību to novēršanai.

5.6. Ikviens BSA pārstāvis ir aicināts godprātīgi un taisnīgi informēt par Kodeksa pārkāpumiem BSA Akadēmiskā godīguma un ētikas komisiju.

5.7. Ikvienam BSA pārstāvim ir tiesības iesniegt Kodeksa un tā īstenojuma pilnveides priekšlikumus BSA Akadēmiskā godīguma un ētikas komisijai.